

* Še letošnje leto pride na svitlo drugi oddelk prvega zvezka Palackove zgodovine češkega naroda.

* Gosp. Matija Mesič je spisal v ilirskem jeziku zgodovino starega in srednjega veka za spodnji gimnazi. Ministerstvo uka jo je poterdilo in natisniti ukazalo. Spisuje tudi ravno ti gospod zemljopis za gimnazije.

* Že je v tisku in bo kmalo na svitlo prišla literatura prislovnitstva slovanskega in nemškega od Čelakovskega. Prislovi so nabrani iz vsih slovanskih naracij. Dr. Hanuš je literaturo prislovnitstva nemškega pridjal, da bo delo bolj popolnoma. Naročnina na to delo prejema dr. Hanuš, ki znese 1 for.

Ozír po svetu.

Misionske novice iz srednje Afrike.

Iz pisem, ki so jih prečastiti gospod korar Novak unidan od gosp. dr. Knoblerher-ja, apostoljskega namestnika, in gosp. Kociančič-a, njegovega pomočnika, nedavnejiz srednje Afrike v Ljubljano prejeli, zvemo sledeče:

Visokočastitljivi gospodje, ki oznanujejo v središu milionov in milionov ajdovskih zamorcev katoljško véro, nevtrudljivo delajo v vinogradu Gospodovem. V Gondokoru so 28. svečana postavili temelj misioniskemu poslopju in cerkvi, ktere imé bo „Šmaria poleg Bele Reke“; naš izvrstni zvonár gosp. Samasa je že naročilo prejel: tri zvonove za-njo vlti. Kdo bi bil še pred malo leti mislil, da večidel Slovenci bojo v sredi ogorele Afrike božjo besedo oznanovali, in da zvonovi slovenskega mojstra bojo péli ondi v slavo Gospodu!

Gosp. apostoljski namestnik Angelo Vinko, kteremu podnebje vroče Afrike ni dobro djalo, je tako rekoč na poti v svojo domovino, 23. prosenca, v Hartumu umerl. Tovarši vsi njegovo smert tolikanj bolj obžalujejo, ker so ga zamorci prav radi imeli in je on Bariški jezik že dobro znal. Iz nar daljših krajev so prišli zamorci na njegov grob molit in so mu privošili pokoj v njem, ktereга sicer nikomur ne privošijo, ker vsacega mertvih, svojih in ptujih, v vodo veržejo. Gosp. Dovjak je rajnega spravil v večni mir.

Tudi gosp. Milharčič je bil dolgo bolan; huda merzlica je v teh krajih navadna bolezn. Sedaj je spet zdrav, in za učenika v Hartumski šoli postavljen, kjer se kaj verlo obnaša. Gosp. Kociančič je v Hartumu za velicega oskerbnika izvoljen in izvrstno priden v svojih opravilih.

Gosp. dr. Knoblerher se priporoča posebno za dve reči iz Krajskega, ktere bi utegnile našim rojakom zavolj hude vročine, mokrega vremena in merzlične bolezni v tistih nezdravih krajih v velik prid biti, namreč za suhe češplje in za brinjevec.

V Dunajskih časnikih beremo, da na Dunaji osnovana Mariina družba za razširjevanje katoljške vére v srednji Afriki bo poslala mesca augusta spet nekoliko novih gosp. misionarjev v Afriko, zraven njih pa tudi nekatere rokodelce, potrebnega orodja, poljskih in vertnih semen itd. Kakor smo slišali, se bo tudi častiti gosp. Luka Jeran, kaplan pri sv. Petru in vrednik „Danice“, podal za misionarja v Afriko.

Černigrob.

(Konec.)

Ozrimo se naj prvo po veliki cerkvi okrog. Na prvi pogled zapazimo, da cerkev iz dveh delov obstoji. Sprednji del je krasne gotiške stavbe; oltarji so vsi leseni, pa kakor se vidi, zlo stari in čudovito zrezljani. Vsake sorte podobe zapaziš na njih, ako jih dobro pregleduješ. V dveh verstah stojé visoki kamniti stebri,

ki tanjki obok podperajo. Zadnji del je le zavolj tega imeniten, ker je pod stropom na levi strani pri oltarju sv. Martina vojnici podobna kost priklenjena, od ktere gré mnogo pravlic. Naj bolj znana je ta, ki pripoveduje, da je ta kost rebro ajdovske deklice. Ta pravlica se je tako razširila, da celó tujci radovedni prihajajo in jo režejo, se prepričati, kaj da je. Da je res kost, ne dvomi nobeden; bode tedaj od kake predpotopne živali. Gotovo je, da je bil ti del cerkve pozneje prizidan, ker je po vse drugačni stavbi sozidan in veliko nižji kakor sprednji. Kras celega zidovja je pa orjaški zvonik. Tako močen, širok in tako visok! Ako širokost zida pri tleh pogledaš in dobro prevdariš, se moraš čuditi. Za resnico! uneti so morali biti ljudje za Božjo slavo, ki so, in sicer na berdu cerkev in zvonik zidali!

O turških vojskah so Otomani, kakor pravlica pravi, tudi do tega kraja priderli. Ko so mirna sela požigali in plodno polje pokončavali, so prebivavci iz okolice tū pomoči iskali. Nekdaj — govori pravlica — je hotel turški vojvoda to cerkev razsuti, ali Maria se je verh zvonika vsedla in v predpasnik kroglo lovila. Razserdeni vojvoda razbije vrata, na konju v cerkev zlomi, ali konju se, kolikor bolj se oltarju bliža, toliko bolj vdera. Ko pride pred veliki oltar in roko stegne, Mario obropati, ga ona vdari, in on se s konjem vred v zemljo pogrezne.

Gotovo pa je, da je nekđaj blizo Černigroba na Sorškem polju bitva bila; to pričajo ostanjki, okopi, to priča velika vas Bitnje, ki je imé od „bitve“ dobila, in vas Stražiše, od besede „straža“. Tudi je gotovo, da je v Černigrobu nekđaj obilo obiskovana božja pot bila. Od tega vedó stari možje zlo veliko pripovedovati; pa tudi dandanašnji še ni zapuščena. Stara navada, na binkuštno nedeljo se v Černigrobu sniti, se še ni opustila. Ti dan je posebno otrokom v veselje. Iz cele okolice mora tistikrat vsak v Černigrob; ako bi koga doma pustili, bi jokali celo popoldne. Pa tudi odrasčenih ljudi v kmečki in gosposki obleki se tiktat obilno snide. Po vsih potih in stezah k cerkvi mergolé. Celi hrib je poln ljudstva; tū mati svojim otrokom odpustke kupuje, tam se mladenčji v krog vstopijo in se radujejo, v zeleno travo se vsedajo deklice in se jako šalijo. Povsod je veselje!

Oborni se nekoliko proti vshodu cerkve, ali stopi v visoki zvonik in ozri se, mestjan, ki si prišel iz nemega ozidja, pobesi oči v krasni svet! Pod saboj zagledaš veliko prelepo planjavo. Od Černigroba do Storžica in belega Grintovca, od sv. Jošta do Šmarne in Limbarske gore leži vse odpetto tvojemu pogledu. Pod tvojimi nogami vidiš tihe vasi z zelenimi verti opasane. Brezštevilno cerkvá po planjavi in bližnjih gričih se bliščé enako belim labudom, polje je enako mirnemu morju, na kterem se zlata pšenica vetru priklanja; nad črnim Krajnom se ti noriške planine odpró, mogočni Storžič in sivi Grintovec te navdahuje in prijazni, zeleno ovenčani griči se ti v okrogu smehljajo. Ne boš zapustil kraja, da bi ne zdihnul: Stvarnik, ti si čudopolen in velik! ***

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Tersta 4. junia. Te dni jemlje baron Bruck, ktereга bistri um je za kupčijo na Austrianskem toliko storil, in posebno za Terst očetovsko skerbel, od Teržacanov slovó, ker jutro ga odnese parobrod od tod v Carigrad, kamor se zdaj oči cele Europe s toliko skerbjo obračajo. Kako močno pa tudi njega Terst, in posebno Lloydovo društvo spoštuje, priča dovolj to, da je danes v njegovo poslovljenje napravilo veliko gostijo, h kateri je bilo sila veliko Teržacanov povabljenih, in jutro ga bodo spremili do Pirane na več Lloydovih pa-

robrodih vsi bolj imenitni gospodje Tersta. Brez dvombe ni moža, ki bi bil v Carigradu, za austrijsko kupčijo toliko imenitnem in pomenljivem kraju, bolj na mestu, kakor bode Bruck. Naj ga po vsih potih vodi dobra sreča!

Iz Zagreba 1. junia. Naj važnejša zadeva življenja narodnega našega je sedaj narodno kazališče (gledišče). Temelj je položen, poslopje že imamo. Prvi korak k iskreno zaželeni svrhi je po tem učinjen. Ali — kaj koristi popotniku, ako le prvi korak k dalekemu cilju učini i vedno pri tem prvem koraku ostane? Kaj nam koristi prazno poslopje, golo zidovje, kteremu je le ime „narodno“? V kakošno hasen je naše kazališče narodu, ako v njem vlada ptuji duh, ako v njem donijo ptuji glasi! Dozdaj je naše tako zvano „narodno“ kazališče vse pred bilo, le narodno ne. Ali kdo je temu kriv? Nekoji na to vprašanje odgovarjajo: krivi so nekteri tobožni „domorodci“, koji se v svoji slepoti ptujstvu klanjajo, domačo, narodno stvar pa bacajo v prah. Nekoji pa popolnoma pravično odgovarjajo: vsemu temu je kriv sam odbor našega kazališča. Ti resnični glas nas pa toliko več žalosti, ker smo prepričani obče znanege rodoljubja i domorodstva nekterih odbornikov. Ali naj bode kakor mu drago. Čujte sedaj od mene o tem odboru radostne glase. Čudo golemo! radostne glase? Zaista! tako je. Cesar smo želeli, dočakali smo. Slavni odbor je spoznal, što je pravo. Imel je te dni svojo sejo, v kateri je sklenjeno bilo: v natis dati izbornik (repertoire) igrokazov narodnih. Počelo se bode s prevodi Vlad. Vežića. Tudi je sklenjeno, nakupiti narodni igrokaz iz življenja ljudskega pod naslovom „Ljubovnici“ od A. Starčevića i drama „Osveta“ od Mat. Bana. Dalej je bilo predloženo, predstavljati izvrstne igrokaze iz ptujih jezikov i takove prevode primerno nagraditi. Slišimo, da imamo nektare teh za naše narodno kazaliste prekoristnih i za nas preradostnih predlogov zahvaliti našemu vrlému domoljubi i spisatelju M. B. Hvala, komur hvala gre! — Naš revnivi Ivan Kukuljević Sakcinski se je poslovil preteklega tedna od nas, da potuje v Mletke i v Beč, marljivo prebirat v ondesnjih arhivah za našo povestnico važne rokopise. Slavni arkivar želi tudi v Rim iti, preiskat vatikansko knjižnico. Bog daj, da bi se ta želja vresničila, ako ne sedaj, tako zaskoraj. Tvrdo se nadjamo, da nam bode g. Sakcinski lepo število za našo povestnico imenitnih izvirnikov prinesel. Zorislav.

Iz Ljubljane. Na poti v Benetke nas je v pondeljlik obiskal gosp. arhivar Ivan Kukuljević iz Zagreba. Včeraj je odrinul v Terst, kjer misli dva dni ostati in potem se v svojem važnem pôslu v Benetke podati, kjer se bo mudil do konca tega mesca.

Novičar iz mnogih krajev.

Celovski časnik hoče vediti, da se v Benetkah prihod presv. cesarja že ti mesec pričakuje. — Dohodki vsih cesarskih železnic v pretečenem letu so znesli 10 milionov 834.077 fl., stroški 7 milionov 765.317 fl., tedaj je bilo dobička 3 milione 68.760 fl. — Graški časnik za gotovo terdi, da je železnica čez goro Semering (med Austrijskem in Štajarskem) že tako dodelana, da v dvéh mescih boste skoz in skoz dvé šini položene; mesca augusta in septembra se bojo začele skušnje po velkem, pozimi se bo vozilo že blago ponji, prihodnjo spomlad pa se začne vožnja popolnoma — za ljudi in blago. — Število ljudstva na Dunaji se tako množi, da bojo v jeseni nov kos mesta zidati začeli; okoli 6000 delavcov bo delalo. — Tudi na Ogerskem so se prikazali francozi pri žebcih in kobilah, kakor so nedavnej

na Štajarskem bili. — Na Laškem (v Lombardii) toliko dežuje, da so kmetovavci že v skerbi; senó je pokošeno, pa ga ne morejo suhega domú spravljati; svilne gosence se že tretjikrat levijo, al mokro listje jim ne daje tečne piče. — Deželna vlada na Horvaškem prosi milodarov za reveže, ter pravi, da v več soseskah Karlovške okrajne je nadloga tako grozna, da blizo tisuč družin se nima s čim družim preziviti, kakor s travo. Naj milostljivo pomaga kdor koli more v taki revšini! — V rusovski in turški zadevi še visi vse, kakor je viselo: nič še ni znanega, kaj je car rusovski sklenul. Rusovski poslanec v Parizu v eno mero pripoveduje, da car njegov ne bo stopinice odstopil od tega, kar ima pravico terjati od Turkov, — Francoski minister Persigny pa nek nasproti terdi, da cesar Francoski po nobeni viži ne bo terpel, da bi se Turkov samostojnost dotaknila, — Angleški ministri, vprašani v zboru o turški zadevi, terdo molče, — al vse to so le malenkosti; važno je le to: kaj bo prišlo iz Rusovskega. Zmiraj je še misliti, da previdni car ne bo vnel plamena, kterega konec se po nobeni človeški modrosti ne more presoditi. — Omer-paša je na ukaz turške vlade s svojo glavno armado Skader zapustil in se v Monastir podal; le trije bataljoni ostanejo v Albanii. — Neka komisija v Černogori cení škodo, ki jo je turška vojska prizadjala, in govori se, da bo to škodo mogla turška vlada poverniti.

Šege narodske po Slovenskem.

Narekovanje v Liburnii (Istrii).

Zapisal J. V.

II. Za hčerom.

Hči moja! tanka jelvice moja, hči moja!
Lepa i serdačna rožice moja! rano moja!
Ranjena je majka tvoja, hčerko moja!
Ka sam se jako va te ufala, rožice moja!
Da češ mi bit' pomoć u nemoć, hči moja!
Lepa naša navestica brez oženje, hči moja!
Okrunjena mladost tvoja, lepá jelvice moja!
Lepa moja rožice, serdačna hči moja!
Ku sam imala za zercalo, grančice moja!
Rano moja, nikdar nezagojena rano moja!
Vela nadajo moja, ljubeznjiva hči moja!
Lepo te prosim, serdačna grančice moja!
Da ni tamo svih lepo pozdraviš, hči moja!
Moju milu majku i oca, rožice moja!
I svu našu rodbinu i prijatelje, hči moja!
Podeli mi teh svojih rožic, hči moja!
Ma ih po malo deli, lepá rožice moja!
Aš je tamo čuda šlo naših prijatel, hči moja!
Pak su mi te k sebi pritegnuli, jelvice moja!
Hči moja! serdačna ranice moja!
Nikdar nezagojena rano moja! hči moja!
Ranjena je majka tvoja, hči moja!
Lepa moja grančice, hči moja!
Ka se je meni od serca odčihnula, hči moja!
Ki bi bil meni to rekal, rožice moja!
Da češ ti meni tako berzo oletet', hči moja!
Letuća ptičica moja, serdačna hči moja!
Serdačna i uboga rano moja, hči moja!
Nikdar nezagojena ranice moja, hči moja!
Ja sam se nadjala, tanka jelvice moja!
Da češ ti meni laginu delat', hčerko moja!
Ja sam se nadjala, plemenita rožice moja!
Da češ mi bit' vela pomoćnica, hči moja!
Da češ me premagat u veloj potrebe, hči moja!
I va nujnoj posteli *), serdačna grančice moja!
Hčerko moja! ranjena je majka tvoja, hči moja!
Ki bi bil meni to rekal, lepá rožice moja!
Da češ ja tebe do grobića sprovadjať, hči moja!
I tvoja merzla lica obušeavat **), hči moja!
Serdačna moja grančice hči moja. itd.

*) Nujna postelj, Todtenbett.

**) Obušeavati, abküssen.